

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. ขอบเขตของการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ทำการวิจัยลักษณะหรือรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษารูปแบบ และกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานส่วนตำบล ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายจำนวน 127 คน จากองค์การบริหารส่วนตำบล 15 แห่ง ในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานองค์การส่วนตำบล ในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย ทศนคติการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 127 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นส่วนที่วัดความรู้ทางการเมือง ผลปรากฏว่าเกณฑ์เฉลี่ยของช่วงคะแนนร้อยละของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 80.89 แสดงถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งยืนยันได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในการติดตามข่าวสาร และรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง รู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ในเกณฑ์ที่มีความรู้ความเข้าใจดีมาก
2. ทศนคติเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนที่วัดความรู้สึและการประเมินคุณค่าต่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง ผลปรากฏว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 3.66 แสดงถึง การมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ซึ่งยืนยันได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้มีความรู้สึกต่อการเมืองการปกครองไทยมากขึ้น มีความเห็นต่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง เช่น เห็นว่านักการเมืองระดับชาติ มักจะมีการเกี่ยวข้องกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และมีทัศนคติไม่คิดต่อการหาเสียงแบบแจกเงิน และการหาเสียงแบบหว่านแห่เงิน จึงเป็นการดีที่ประชาชนมีสิทธิเข้าซื้อถอดถอนนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่กระทำผิด
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ผลปรากฏว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 2.75 แสดงถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ซึ่งยืนยันได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่มีลักษณะกว้าง โดยกลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองด้านต่าง ๆ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคมของกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดขึ้นทั่วไป การติดตามเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ การให้ข้อมูล

หรือความรู้เกี่ยวกับ การเมืองแก่บุคคลทั่วไปในสังคม การติดตามการทำงานของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ทางการเมือง การร่วมชุมนุมประท้วง ทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน ลักษณะมีส่วนร่วมก็ไม่มาก และไม่มีส่วนร่วมก็ไม่มากเช่นเดียวกัน คือการเข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆ นั้น ร้อยละของการเข้าร่วมกระจายไม่มากและก็ไม่ค่อยน้อยผลของการเข้าร่วมจึงอยู่ในระดับ ปานกลางหรือไม่แน่ใจที่จะเข้าร่วม

ดังนั้นจากการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ซึ่งเป็น วัฒนธรรมทางการเมืองที่มีลักษณะของการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง แต่ระดับการมี ส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่มาก ตามแนวคิดของ Almond & Verba ที่ว่าประชาชนบางส่วนเริ่ม มีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดยคิดว่าตนเองมีบทบาทและมี อิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จึงเกิดการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีประชาชนอีกบางส่วนยังคงเมินเฉยและไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วม ทางการเมือง แม้จะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากขึ้นเช่นกันก็ตาม จากผลของการวิจัย ข้างต้นจะพบว่า เป็นผลที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Almond & Verba ซึ่งกล่าวว่าวัฒนธรรมทาง การเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมกับการมีส่วนร่วม (Subject Participant Culture) กล่าวคือ เป็นแบบที่ ประชาชนบางส่วนเริ่มมีความสนใจ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดยคิดว่า ตนเองมีบทบาทและมีอิทธิพล ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จึงเกิดการ เรียกร้องทางสิทธิทางการเมืองขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีประชาชนอีกบางส่วน ยังคงเมินเฉย ไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบนี้ ในระยะแรกอาจ ทำให้ระบบการเมืองไม่มั่นคง แต่หากดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องจะมีอิทธิพลให้กลุ่มคนที่มี วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า หรือแบบอำนาจนิยม เปลี่ยนท่าทีและทัศนคติ หันมา สนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีความรู้ความเข้าใจทัศนคติความคิดเห็น ความรู้สึก และ สามารถประเมินค่าเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้

ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และมีความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่มีบทบัญญัติใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นหลายประการ เช่น มาตรา 93 บัญญัติว่าประเทศไทยสามารถมี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ 480 คน และมาตรา 102 ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น โดยกลุ่มตัวอย่างได้ติดตามข่าวสารทางการเมือง และทราบทิศทางของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในระดับมาก เช่น การเลือกตั้งครั้งต่อไปจะมีระเบียบวิธีการอย่างไร การใช้วิจารณ์ในการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารประเทศแทนตนเอง สิทธิการมีส่วนร่วมในการถอดถอนของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง และด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น การเสนอแนะ การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของท้องถิ่น อีกทั้งการเสนอความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีส่วนช่วยผลักดันนโยบาย เป็นต้น แต่ในด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีไม่มาก เช่น การเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลผ่านสื่อมวลชน และการเสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยตรงต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานการณ์ของความเป็นข้าราชการ ตามสายงานการบังคับบัญชาหรืออาจจะกล่าวได้ว่ามีลักษณะของความ เป็นลูกน้องของรัฐบาล โดยตรง ระบบราชการไทยยังแยกแยะการแสดงบทบาทในสถานภาพ ส่วนตัวออกจากการแสดงบทบาทในสถานภาพข้าราชการ ซึ่งเป็นลูกจ้างของรัฐไม่ได้ การที่ข้าราชการจะลุกขึ้นมาหวังดีเสนอแนะการทำงานของรัฐบาลจึงเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ยากมากในสังคมไทย และสังคมท้องถิ่น เราจึงมีโอกาสพบลักษณะทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าอยู่ในกลุ่มข้าราชการไทยด้วยเหตุดังกล่าว

ในด้านทัศนคติเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบันกลุ่มเป้าหมาย ประเมิน ได้ว่าการหาเสียงแบบหัวคะแนนก็คือการซื้อสิทธิขายเสียงนั่นเอง อันเป็นเหตุผลของการก้าวเข้ามาหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง และพวกพ้อง ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การรับรู้ข่าวสารของกลุ่มเป้าหมายจากสถาบันต่างๆ ของสังคม ทำให้ผู้ตอบถูกเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการหาเสียงตามลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ประเทศไทยไม่พัฒนาและเจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ผลจากการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณิศดวงไช (2542:108-110) และกณิศกร วัฒนาจิต (2545:116-120) ที่กล่าวว่า การซื้อเสียงเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เมืองไทยไม่พัฒนา และเจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร และยังสอดคล้องกับการวิจัยของสุรสิทธิ์ อุตบุรี (2541:66-76) ที่กล่าวว่า นักการเมืองมีส่วนทำให้การเมืองล้มเหลว จึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการเมือง อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบทั้งหมดอยู่ที่ 3.66 ซึ่ง

แสดงถึงการมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ซึ่งยืนยันได้ว่ากลุ่มเป้าหมาย ได้มีทัศนคติกับโครงสร้างทางการเมืองการปกครองไทย ตลอดจนมีความคิดและสมรรถนะต่อการประเมินค่าต่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองได้ตรงกับข้อเท็จจริงมากขึ้น

โดยสรุป จากผลการศึกษาที่ปรากฏดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อสรุปดังนี้
พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ไฟร์ฟ้า ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่อไปนี้

ประการแรกอิทธิพลของโครงสร้างวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบอุปถัมภ์ การถ่อมถนอมจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น สถาบันครอบครัว ศาสนา การที่ประชาชนในชนบทมีความเคยชินกับการเป็น “ผู้ถูกปกครอง” รอรับแต่การให้มาโดยตลอด ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลอย่างยิ่งต่อลักษณะวัฒนธรรมการเมืองแบบ ไฟร์ฟ้า ที่ทำให้ประชาชนไม่กล้าแสดงออกทางการเมืองเท่าที่ควรถึงแม้จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยระดับสูงแล้วก็ตาม

ประการที่สองสถานภาพความเป็นข้าราชการที่เป็น “ลูกจ้างของรัฐ” จึงส่งผลให้ข้าราชการไทยเกิดความรู้สึกว่าตนเป็น “คนของรัฐ” ที่ถูกกำกับไว้ด้วยระเบียบวินัย ความจงรักภักดี และมีลักษณะไม่กล้าต่อต้าน ทักท้วง แม้ในสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย เพราะการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะดังกล่าว ถูกนำไปผูกโยงไว้กับ “ความมั่นคงในการทำงานอาชีพ” จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย แม้ว่าจะมีระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงก็ตาม อันเป็นลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ไฟร์ฟ้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาชนอำเภอบรบือเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นต่อไป

1.2 ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานส่วนตำบลอื่นๆ ในเขตจังหวัดมหาสารคาม

1.3 ควรมีการเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน โดยทั่วไป เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมืองทั้งสองกลุ่มว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร มีทัศนคติโน้มเอียงไปในทิศทางใด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่กับข้าราชการชั้นผู้น้อยของท้องที่ต่างๆ ภาคอีสาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองการปกครองภาคอีสาน และภูมิภาคอื่น ๆ ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองระดับชาติโดยรวมต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่องเป็นประจำในระยะเวลาที่เหมาะสมตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป เพื่อจะได้ทราบถึงรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในช่วงนั้น